

Økonomisk sosialhjelp

FORUNDERSØKELSE
AURSKOG-HØLAND KOMMUNE

April 2020

1 Bakgrunn

En forvaltningsrevisjon skal bygge på vurdering av risiko for vesentlige svakheter og mangler, og hvor alvorlige konsekvenser disse vil kunne få, det vil si en risiko- og vesentlighetsvurdering. Det er grunnlag for å gjennomføre en forvaltningsrevisjon om økonomisk sosialhjelp i Aurskog-Høland dersom det er grunn til å tro at kommunen har særskilte utfordringer, eller at kommunen ikke etterlever lover og forskrifter, og at dette vil kunne få betydelige konsekvenser for mottakerne.

Kontrollutvalget i Aurskog-Høland bestilte 17.2.2020 en forundersøkelse om unge sosialhjelpsmottakere (sak 13/20). Formålet med forundersøkelsen er å gi kontrollutvalget et beslutningsgrunnlag for å vurdere en mulig forvaltningsrevisjon om økonomisk sosialhjelp.

Forundersøkelsen gjengir først relevante bestemmelser i sosialtjenesteloven. Videre presenterer undersøkelsen kommunens målsettinger og tiltak. Deretter viser undersøkelsen relevante nøkkeltall for kommunen når det gjelder økonomisk sosialhjelp, herunder unge mottakere. Revisjonen har gjennomført et telefonintervju med leder for Nav Aurskog-Høland. Hennes kommentarer inngår i denne delen. Avslutningsvis beskriver forundersøkelsen hovedfunn fra nylig gjennomførte forvaltningsrevisjoner innenfor området.

2 Økonomisk sosialhjelp og oppfølging av unge sosialhjelpsmottakere

Retten til økonomisk sosialhjelp er forankret i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsordningen (sosialtjenesteloven) § 18 som sier følgende:

De som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på økonomisk stønad.

Stønadens bør ta sikte på å gjøre vedkommende selvhjulpen.

Økonomisk sosialhjelp skal altså sikre midler til mat, klær, bolig og andre grunnleggende utgifter til personer som er ute av stand til å forsørge seg selv ved arbeid, egne midler eller andre økonomiske ytelser. Loven spesifiserer ikke hvilke utgifter som dekkes av økonomisk sosialhjelp, men den skal gjøre det mulig å opprettholde en rimelig og nøktern levestandard. Hva som er forsvarlig livsopphold varierer derfor etter søkerens familie-, bo- og livssituasjon, alder, helse og bosted. Statlige retningslinjer og kommunalt bestemte normer er veiledende, og underordnet individuelle vurderinger av tjenestemottakerens helhetlige situasjon.

Økonomisk sosialhjelp skal i utgangspunktet være en midlertidig støtte. Stønadens bør motivere mottakeren til å skaffe inntektsgivende arbeid, delta i kvalifiseringsprogram, arbeidsmarkedstiltak eller andre aktiviteter som fremmer overgang til arbeid.

Å falle utenfor utdanning og arbeidsliv tidlig i livet kan gi langvarige sosiale konsekvenser for den enkelte. Utenforskap har også en betydelig kostnad for samfunnet (Strand 2015). Myndighetene har derfor over flere år prioritert bistand til unge som har problemer med å fullføre utdanning eller få en

jobb. Kommunen forvalter en stor del av arbeidet med tiltak og oppfølging av unge sosialhjelpsmottakere gjennom Nav.

Unge mottakere har særegne oppfølgingsbehov, og de trenger en tettere og mer tilrettelagt oppfølging enn andre (Strand 2015). Hvis de ikke får dekt disse behovene er det en risiko for flere og sammensatte problemer, og videre en enda lengre vei mot arbeidslivet (ibid.).

Videre står det i sosialtjenesteloven § 20 at det kan settes vilkår for tildeling av økonomisk stønad. Dette kan for eksempel være at mottakeren skal utføre passende arbeidsoppgaver i bostedskommunen. For personer under 30 år skal det stilles vilkår, med mindre tungtveiende grunner taler mot det¹. Kommunen kan redusere stønaden dersom mottakeren ikke etterlever vilkåret. Formålet med aktivitetsplikten er å styrke sosialhjelpsmottakernes muligheter for overgang til arbeid, utdanning eller å bli selvhjulpen på andre måter.

3 Forvaltningsrevisjoner i andre kommuner

Revisjonen har gjennomført forvaltningsrevisjoner om økonomisk sosialhjelp i Eidsvoll og Sørumsund 2019. Begge undersøkelsene tar for seg i hvilken grad kommunen legger til rette for at økonomisk sosialhjelp skal være midlertidig, og i hvilken grad kommunene retter en spesiell innsats mot unge mottakere.

Forvaltningsrevisjonen i Eidsvoll viser at kommunen ikke har en kartleggingspraksis som sikrer gode styringsdata og riktig rapportering på området. For eksempel rapporterer kommunen ulike tall til Kostra² og internt i kommunen. Eidsvoll har tidligere hatt store utfordringer når det gjelder saksbehandling og oppfølging på sosialhjelpsområdet. Revisjonen vurderer at Eidsvoll nå har etablert gode rutiner og praksis for søknadsbehandling og vedtak. Undersøkelsen viser også at kommunen har etablert en rekke tiltak som skal sikre god oppfølging av den enkelte mottaker, fra mottak av søknad til arbeidsrettede tiltak.

Forvaltningsrevisjonen i Sørumsund viser at kommunen ikke når egne måltall for at økonomisk sosialhjelp skal være en midlertidig stønad. Kommunen har definert en målsetting om at stønadslengden ikke skal overstige 4,5 måneder. Ifølge avdelingsleder viser Socio at gjennomsnittlig stønadslengde 5,5 måneder de ni første månedene i 2019. Kommunen viser også til tall fra Socio som viser at gjennomsnittlig stønadslengde januar-mai 2019 varierer mellom 6,4 og 6,9 måneder.

¹ Aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere ble innført 1. januar 2017.

² Kommune-Stat-Rapportering, det vil si en rapportering til SSB som gir styringsinformasjon om ressursinnsats, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner, bydeler og fylkeskommuner.

Begge undersøkelsene viser at ungdom er en prioritert gruppe, blant annet ved at oppfølging av ungdom er organisert som et eget ansvarsområde. Revisjonen vurderer derfor at disse kommunene ivaretar ungdom på en særskilt måte.

4 Målsettinger og tiltak for økonomisk sosialhjelp i Aurskog-Høland

Aurskog-Hølands tertialrapport 1-2019 fastslår at Nav gir tjenester med utgangspunkt i at arbeid er den viktigste strategien for å fremme velferd, samt hindre fattigdom og sosial nød. Kommunen rapporterer videre i tertialrapporten:

NAV melder balanse ved 1. tertial. Det er iverksatt en rekke tiltak for å styrke NAV-kontorets arbeid med økonomisk sosialhjelp: utarbeidet ny kvalitetshåndbok som grunnlag for saksbehandling, rettighetsavklaring opp mot statlige ytelser, bruk av vilkår/krav til aktivitet, bruk av tiltaksplan, bruk av mobilitetskravet også over sosialhjelpsmottakere, mv. I tillegg er rustjenesten og flyktningetjenesten trukket ut av NAV-kontoret.

Kommunen rapporterer videre om måloppnåelse innenfor området «sikre innbyggerne et likeverdig og godt offentlig tjenestetilbud av høy kvalitet» ved å tilby tjenester som tilrettelegger for deltakelse i aktiviteter som fremmer helse, læring, trivsel og overgang til arbeid (ibid.). Ifølge kommunen skal ansatte ha kompetanse til å møte brukergruppenes behov, og rekruttering og kompetanseutvikling skjer planmessig. Leder for Nav i Aurskog-Høland oppgir at kommunen ikke har definert et eget måltall for gjennomsnittlig stønadslengde.

5 Nøkkeltall for økonomisk sosialhjelp

Dette kapittelet presenterer utvalgte nøkkeltall når det gjelder økonomisk sosialhjelp for Aurskog-Høland for perioden 2016-2019. Noen av nøkkeltallene viser i tillegg resultater for kommunene Rælingen, Gjerdrum, Nes og Nannestad. Statistisk sentralbyrå (SSB) plasserer kommunene i samme kommunegruppe³. Derfor er det naturlig å sammenligne disse kommunene.

5.1 Antall og andel sosialhjelpsmottakere

Tabellen under viser antall sosialhjelpsmottakere i 2018 og 2019, slik det fremgår fra statistikken til SSB og tall som leder for Nav har hentet ut fra sitt fagsystem. Tabellen viser også kommunens tall for nye sosialhjelpsmottakere. Disse tallene viser til samtlige sosialhjelpsmottakere⁴.

³ Kostra-gruppe 7, jf. SSBs kommuneinndeling for 2019.

⁴ Det vil si at tallene inkluderer både mottakere som har sosialhjelp som hovedinntekt og mottakere som har sosialhjelp som en supplerende stønad.

Totalt antall sosialhjelpsmottakere og nye sosialhjelpsmottakere, 2018-2019

	2019	2018
Antall sosialhjelpsmottakere (SSB)	372	454
Antall sosialhjelpsmottakere (Nav Aurskog-Høland)	372	455
Nye sosialhjelpsmottakere (Nav Aurskog-Høland)	129	151

Kilde: SSB og Nav Aurskog-Høland.

Det fremgår av tabellen at ifølge kommunens fagsystem så hadde kommunen til sammen 455 sosialhjelpsmottakere i 2019, hvorav 151 var nye sosialhjelpsmottakere. For 2018 hadde kommunen 372 sosialhjelpsmottakere, hvorav 129 nye mottakere. Statistikken til SSB oppgir én mottaker mindre i 2018, 454 sosialhjelpsmottakere, men det samme antallet i 2019.

Tabellen nedenfor viser antall sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntekt for perioden 2016-2019. Tabellen viser også hvor stor andel disse utgjør av samtlige sosialhjelpsmottakere i kommunen.

Antall og andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntekt, 2016-2019

	2019	2018	2017	2016
Antall med sosialhjelp som hovedinntekt	204	240	237	276
Andel av sosialhjelpsmottakerne (i prosent)	55	53	52	58

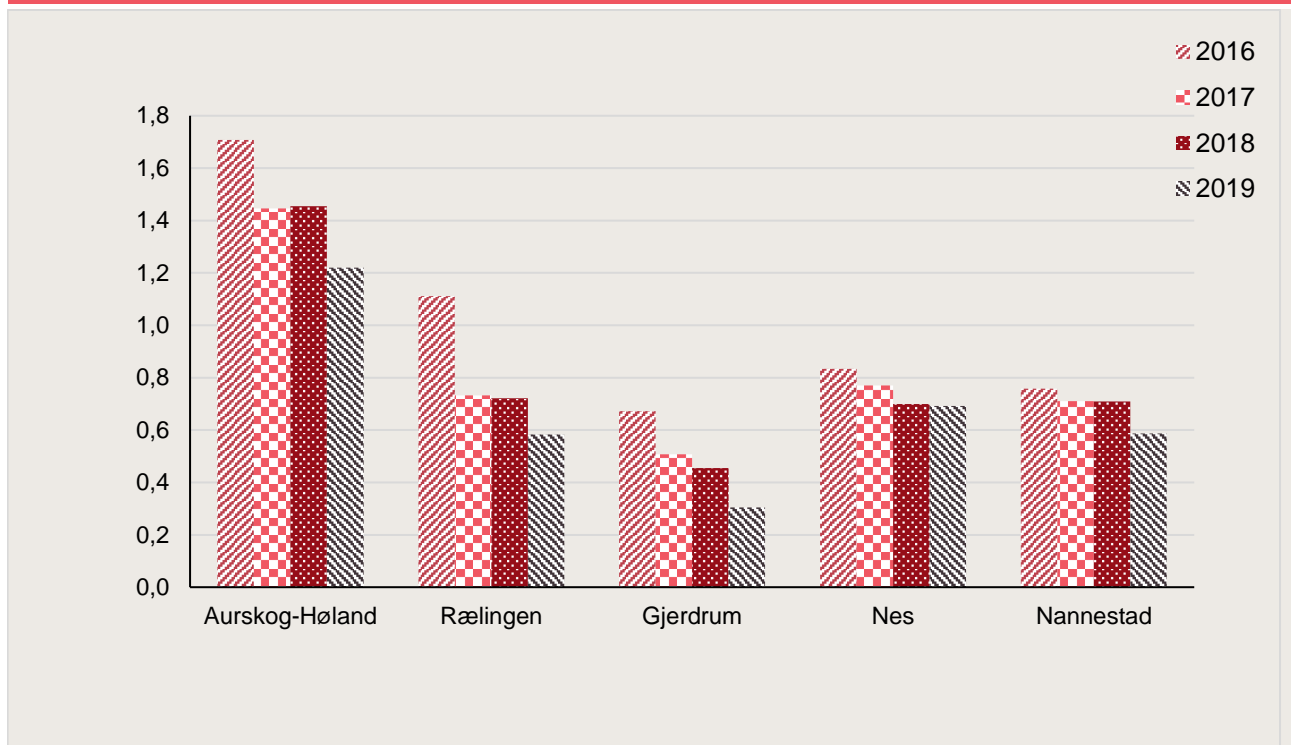
Kilde: SSB.

Tabellen viser at det var 204 sosialhjelpsmottakere som hadde sosialhjelp som hovedinntekt i 2019. Dette er en reduksjon på 36 personer fra 2018. Tabellen viser også at andelen som har økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt utgjør over halvparten av sosialhjelpsmottakerne i hele perioden.

Ifølge SSB var det til sammen 251 barn i familier som mottok sosialhjelp i Aurskog-Høland i 2019.

Tabellen under viser andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntekt av innbyggere i Aurskog-Høland, Rælingen, Gjerdrum, Nes og Nannestad.

Mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt som andel av innbyggere, 2016-2019

Kilde: SSB.

Figuren viser at 1,2 prosent av innbyggerne i Aurskog-Høland hadde økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt i 2019. Dette er betydelig høyere enn de andre kommunene, hvor tilsvarende andel er mellom 0,3 prosent og 0,7 prosent. Figuren viser også at samtlige kommuner har hatt en reduksjon i andelen innbyggere med økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde i løpet av perioden 2016-2019.

Leder for Nav peker på flere årsaker til at kommunen har en høy andel sosialhjelpsmottakere. De viktigste årsakene er: kommunens beliggenhet gjør at det er et begrenset næringsliv, spredt befolkning og lite utbygd offentlig transport, tilflytting av personer uten arbeid fra andre kommuner og at befolkningen har et lavere utdanningsnivå enn nabokommunene.

Nav-lederen legger til at kontoret var underbemannet i 2013-2014. I denne perioden prioriterte veilederne utbetalinger fremfor arbeidsrettet oppfølging og avklaring mot statlige ytelser. Nav har jobbet mer bevisst med å redusere andelen sosialhjelpsmottakere de siste årene, særlig ved å øke antall ansatte og en tettere oppfølging av mottakerne. Hun understreker at Nav er en arbeidsintensiv virksomhet som er helt avhengig av et tilstrekkelig antall kompetente veiledere. Hun mener at veilederne i dag har god kompetanse, og at de gjør et grundig arbeid. Derfor viser statistikken at andelen sosialhjelpsmottakere har gått ned.

Nav-lederen legger til at antallet sosialhjelpsmottakere varierer veldig fra måned til måned. For eksempel mottok Nav veldig mange søknader i begynnelsen av 2020, men få i desember 2019. I

desember 2019 var det 14 nye mottakere av økonomisk sosialhjelp mot 27 i januar 2020. I februar 2020 var det totalt 152 mottakere av økonomisk sosialhjelp, herav 21 nye. Dette er forhold som Nav ikke styrer selv. Hun påpeker at kommunestyret vedtok at barnetrygd ikke skal inntektsberegnes ved utmåling av sosialhjelp fra 2020⁵. Hun tror at dette er en vesentlig medvirkning til økningen.

Ifølge Nav-lederen så er det en usikkerhet og risiko knyttet til rapportering av nøkkeltall, blant annet når det gjelder antall personer som har økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde. Veilederne må krysse av en egen rubrikk for mottakere som har økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt i fagsystemet Visma velferd. Det betyr at veilederne også må sørge for at denne rubrikken ikke er krysset av for mottakere som har en annen hovedinntektskilde. Nav-lederen legger til at hun må gå gjennom alle vedtakene manuelt hvis hun skal kontrollere tallene. Hun er usikker på omfanget av feil, men tror at det er minimalt. Hun har tatt noen stikkprøver, og da har hun ikke funnet noen feil. Der det kan skje glipp er når det er hyppige endringer pga. variabel inntekt hos brukerne.

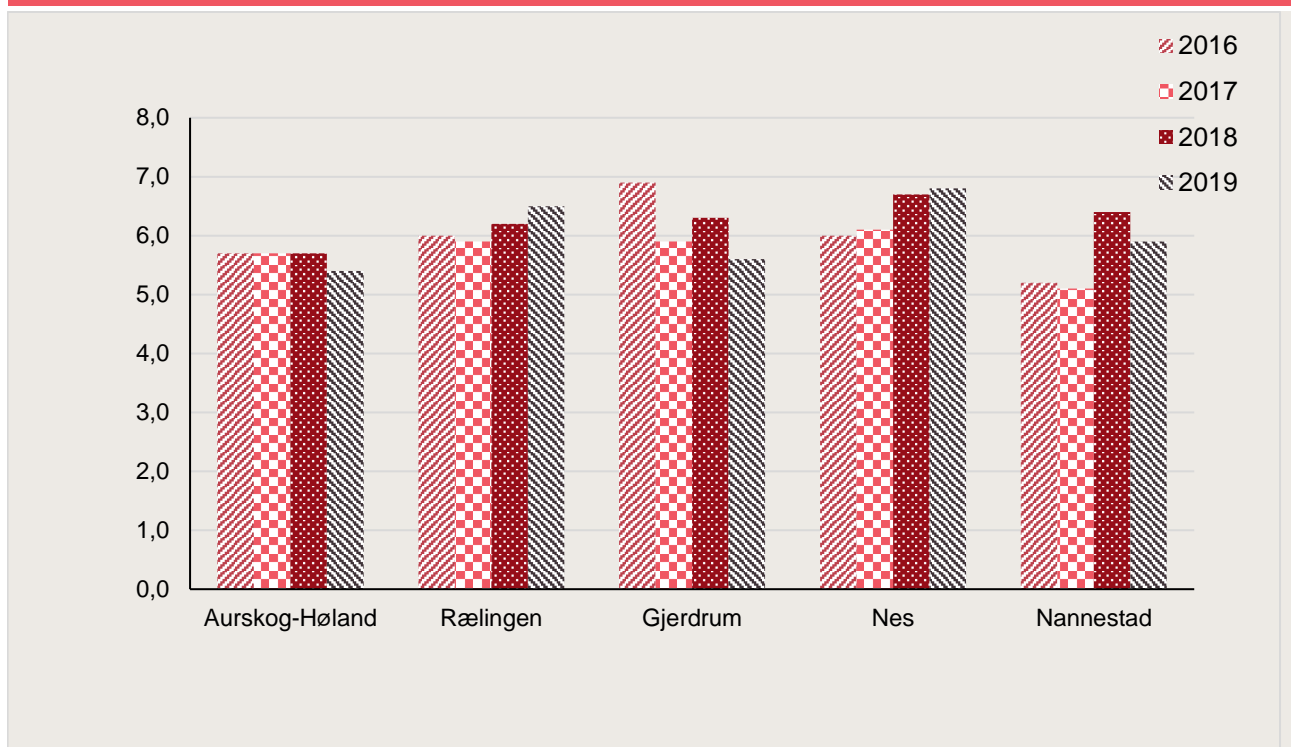
5.2 Stønadslengde

Sosialtjenesteloven fastslår at økonomisk sosialhjelp skal være en midlertidig stønad. SSB definerer langtidsmottakere som personer som har minst én sammenhengende stønadsperiode av minst seks måneders varighet. Nav-lederen for Aurskog-Høland forteller at kommunen ikke har definert et eget måltall for gjennomsnittlig stønadsperiode.

Figuren under viser gjennomsnittlig stønadsperiode for mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde for Aurskog-Høland, Rælingen, Gjerdrum, Nes og Nannestad.

⁵ Sak 38/19 Økonomiplan 2020-2023 med budsjett for 2020, vedtak 16.12.2019.

Gjennomsnittlig stønadslengde, 2016-2019

Kilde: SSB.

Figuren viser at gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde i Aurskog-Høland var 5,4 måneder i 2019. Dette tilsvarer en nedgang på 0,3 måneder fra perioden 2016-2018. Figuren viser også at kommunen hadde den korteste gjennomsnittlige stønadslengden i 2019. Gjennomsnittlig stønadslengde i de fire andre kommunene var mellom 5,6 måneder og 6,8 måneder.

Leder for Nav mener at reduksjonen i gjennomsnittlig stønadslengde hovedsakelig knyttes til de samme årsakene som reduksjonen i andel sosialhjelpsmottakere. Det betyr at mottakerne får andre hovedinntektskilder, altså arbeid eller statlige ytelser, raskere. Hun legger til at myndighetene har endret regelverket for arbeidsavklaringspenger (AAP) flere ganger i løpet av denne perioden. Det er nå vanskeligere å få AAP, og flere personer som trenger økonomisk sosialhjelp. Nav-lederen mener derfor at reduksjonen i gjennomsnittlig stønadslengde i realiteten har vært større enn det som fremgår av statistikken.

Figuren under viser antall personer som har sosialhjelp som hovedinntekt i seks og ti måneder eller mer i Aurskog-Høland.

Langtidsmottakere av sosialhjelp, 2016-2019

	2019	2018	2017	2016
Sosialhjelpsmottakere 6 måneder eller mer	89	120	112	114
Sosialhjelpsmottakere 10 måneder eller mer	53	58	58	58

Kilde: SSB.

Tabellen viser at det er 31 færre personer som har mottatt økonomisk sosialhjelp i seks måneder eller mer i 2019 enn 2018. Antall personer som har mottatt sosialhjelp i minst ti måneder har blitt redusert med fem personer.

Nav-lederen forklarer at det er betydelig færre personer som har økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt i mer enn ti måneder fordi flere av mottakerne blir avklart mot arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. I tillegg er det noen som kommer over på en annen ytelse (tiltakspenger) eller kommer ut i arbeid.

Kommunen har over flere år definert en målsetting om å opprette flere kommunale tiltaksplasser (jf. kommunens årsrapporter 2016-2018). I årsrapporten for 2017 (s 41) skriver kommunen at 66 prosent av alle registrerte arbeidssøkere kom i arbeid, det vil si ett prosentpoeng mer enn kommunens eget måltall.

5.3 Unge mottakere

Tabellen under viser antall sosialhjelpsmottakere i alderen 18-24 år.

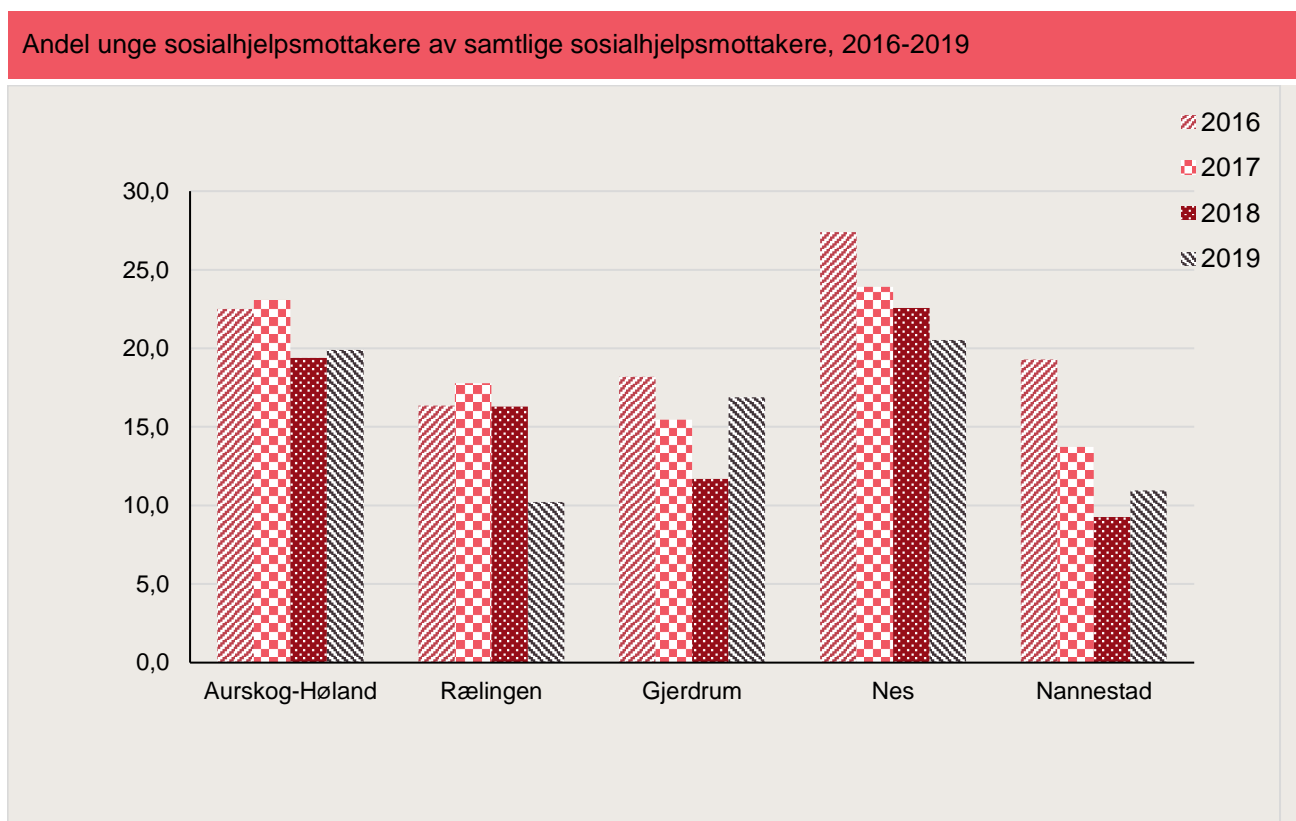
Antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år, 2016-2019

	2019	2018	2017	2016
Antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år	74	88	105	108

Kilde: SSB.

Tabellen viser at det var 74 personer i aldersgruppen som mottok økonomisk sosialhjelp i Aurskog-Høland i 2019. Det har vært en nedgang i antall sosialhjelpsmottakere i denne aldersgruppen samtlige år i perioden 2016-2019, totalt en reduksjon på 31 prosent.

Figuren under viser andel unge sosialhjelpsmottakere⁶ av totalt antall sosialhjelpsmottakere i Aurskog-Høland, Rælingen, Gjerdrum, Nes og Nannestad⁷.

Kilde: SSB.

Figuren viser at nesten 1/5 av sosialhjelpsmottakerne i Aurskog-Høland var i alderen 18-24 år. Tilsvarende andel i de andre kommunene varierer mellom ti og 21 prosent. Figuren viser også at andelen unge sosialhjelpsmottakere i Aurskog-Høland har variert mellom 19 og 23 prosent i perioden 2016-2019.

Nav-lederen mener at kommunen har en høy andel unge sosialhjelpsmottakere på grunn av en vanskelig tilgang til arbeidsmarkedet. Flere unge mottakere har i tillegg lav eller ingen utdanning. Dermed stiller de dårligere på arbeidsmarkedet enn ungdommer fra andre kommuner som har høyere utdanning. Videre har kommunen en lavere gjennomsnittlig inntekt enn nabokommunene, noe som gjør det vanskeligere for foreldrene å forsørge ungdommene.

⁶ 18-24 år.

⁷ SSB presenterer ikke en egen statistikk for gjennomsnittlig stønadslengde for unge sosialhjelpsmottakere.

Lederen forteller at Nav har et eget ungdomsteam. Teamet består av fire veiledere og en tilkallingsveileder ved behov som jobber på tvers av ytelser. En av veilederne og tilkallingsveileder har ansvaret for å følge opp unge sosialhjelpsmottakere.

Nav-lederen mener at ungdommer som ikke fullfører videregående skole er et problem, men hun tror ikke at andelen er høyere enn i nabokommunene. Hun legger til at de videregående skolene rapporterer om en økning av psykiske plager blant ungdommene. Hun forteller videre at Nav har et tett samarbeid med Bjørkelangen videregående skole og Kjelle videregående skole, blant annet gjennom ukentlig tilstedeværelse. Hensikten er å fange opp ungdommene som står i fare for å falle ut, og gi dem en tett oppfølging. Hun beskriver samarbeidet med skolene som godt. Det systematiske samarbeidet med de videregående skolene startet i 2017, og hun forventer derfor en ytterligere reduksjon i andelen unge sosialhjelpsmottakere i statistikken for 2019. Hun forteller videre at frafallet er større blant elever som går på videregående skoler i andre kommuner, og at det er vanskeligere for Nav å fange opp og følge opp disse elevene.

Nav-lederen oppgir at alle sosialhjelpsmottakere under 30 år har vilkår, med mindre det er tungtveiende grunner for det motsatte. For eksempel kan det være helsemessige årsaker som gjør vilkår lite hensiktsmessig. Hun legger til at Nav har en egen arbeidsgruppe for personer som har arbeidsrettede vilkår. Det er også et eget jobbsenter ved kontoret som også benyttes i vilkårssammenheng. Jobbsenteret tilbyr bl.a. veiledning i jobbsøking, CV-skriving og intervjuutøring.

5.4 Vilkår

Tabellen under viser antall sosialhjelpsmottakere med vilkår etter sosialtjenesteloven i Aurskog-Høland i 2017 og 2019⁸.

⁸ SSB oppgir ikke tilsvarende statistikk for 2018.

Vilkår, 2017 og 2019

Kategori	Antall 2019	Antall 2017
Sosialhjelpsmottakere med vilkår etter sosialtjenesteloven.	39	44
Sosialhjelpsmottakere 0-24 år med vilkår etter sosialtjenesteloven.	27	26
Sosialhjelpsmottakere 25-29 år med vilkår etter sosialtjenesteloven.	6	6
Mottakere med stønadslengde 6-12 måneder og vilkår.	27	27

Kilde: SSB.

Tabellen viser at det var 33 sosialhjelpsmottakere under 30 år som hadde aktivitetsplikt i 2019. For mottakere under 25 år var tilsvarende tall 27. Ifølge SSB var det altså 36 prosent av sosialhjelpsmottakerne under 25 år som hadde aktivitetsplikt i 2019.

Videre forteller Nav-leder at antall sosialhjelpsmottakere som har vilkår er høyere enn det som fremgår av statistikken. Nav bruker fagsystemet Visma Velferd, og rapportering av vilkår forutsetter at veilederne krysser av en egen rubrikk. Lederen vet at veilederne noen ganger glemmer å gjøre dette.

6 Tilsyn med sosiale tjenester i Aurskog-Høland

Fylkesmannen i Oslo og Akershus gjennomførte tilsyn med sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen i Aurskog-Høland kommune i 2011⁹. Fylkesmannen undersøkte om kommunen har systemer som sikrer at en søkers rett til økonomisk stønad etter lov om sosiale tjenester i Nav¹⁰ blir ivaretatt. Tilsynet omfattet kommunens behandling fra de mottar en henvendelse til de fatter vedtak.

Fylkesmannen konkluderte med følgende to avvik:

- Aurskog-Høland kommune sikrer ikke forsvarlig kartlegging og vurdering av søknader om økonomisk stønad.
- Aurskog-Høland kommune sikrer ikke forsvarlig behandling av nødhjelpssøknader.

⁹<https://www.helsetilsynet.no/historisk-arkiv/tilsynsrapporter/oslo-arkiv-tilsynsrapporter/2011/aurskog-holand-kommune-sosiale-tjenester-i-nav-2011/>, 7.12.2011.

¹⁰ Nå: sosialtjenesteloven.

Fylkesmannen har vurdert at de tiltakene som kommunen har satt i verk som tilstrekkelige, og har avsluttet tilsynet.

Leder mener at Nav har etablert gode rutiner etter Fylkesmannens tilsyn i 2011, og oppfølging av det. For eksempel har Nav utarbeidet en egen kvalitetshåndbok i 2018. Hun legger til at Nav følger Rundskriv til Lov om sosiale tjenester i Nav (rundskriv 35).

Nav-lederen forteller at Nav følger en to-trinns godkjenningsrutine. Dette innebærer at avdelingsleder godkjenner alle vedtak, og Nav-leder tar stikkprøver. Ved feil rettes dette opp umiddelbart.

7 Revisjonens vurdering

Denne forundersøkelsen tar for seg i hvilken grad det er grunn til å forvente at kommunen har særskilte utfordringer på sosialhjelpsområdet, at kommunen ikke etterlever lover og forskrifter, og at eventuelle svakheter og mangler vil kunne få betydelige konsekvenser for sosialhjelpsmottakerne.

Leder for Nav forteller at kommunen nylig har iverksatt flere tiltak for å styrke oppfølgingen av sosialhjelpsmottakere. Tiltakene består blant annet av nye rutiner og arbeidsmåter.

Undersøkelsen viser at andelen innbyggere som har økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde er høyere i Aurskog-Høland enn i Rælingen, Gjerdrum, Nes og Nannestad. Videre viser statistikken at andelen er redusert i perioden 2016-2019. Undersøkelsen viser også at gjennomsnittlig stønadslengde er relativt stabil, og har vært under seks måneder siden 2016. I 2019 var gjennomsnittlig stønadslengde i Aurskog-Høland lavere enn de fire andre kommunene. En mulig forklaring på at kommunen har en lav gjennomsnittlig stønadslengde selv om andelen sosialhjelpsmottakere er høy, er at kommunen lykkes med å få mottakerne ut i arbeid raskere enn de andre kommunene.

Aurskog-Høland har også en høy andel unge sosialhjelpsmottakere. Undersøkelsen viser at kommunen følger opp unge sosialhjelpsmottakere særskilt, og har blant annet etablert et eget ungdomsteam.

Undersøkelsen viser videre at andelen sosialhjelpsmottakere som har vilkår er lav. Dette gjelder også blant unge sosialhjelpsmottakere. Statistikken viser bare antall mottakere som hadde vilkår i 2017 og 2019. Undersøkelsen gir ikke grunnlag til å vurdere om dette for eksempel betyr at kommunen ikke har tilstrekkelig gode rapporteringsrutiner, at kommunen bruker tid til å tilpasse seg endringer i regelverket, eller at kommunen ikke følger regelverket.

Videre viser undersøkelsen at det er en marginal ulikhet mellom antall sosialhjelpsmottakere i kommunens fagsystemer og statistikken til SSB. Det er derfor ikke grunnlag for å forvente særskilte svakheter i rapporteringsrutinene eller manglende måloppnåelse, slik revisjonen konkluderte i sine undersøkelser om oppfølging av sosialhjelpsmottakere i Eidsvoll og Sørum.

Når det gjelder en mulig forvaltningsrevisjon i Aurskog-Høland så vurderer revisjonen at det ikke er grunnlag for å forvente at kommunen har særskilte utfordringer, eller at kommunen ikke etterlever lover og forskrifter, innenfor området økonomisk sosialhjelp. Samtidig vil eventuelle avvik kunne få betydelige konsekvenser for mottakerne. Dette gjelder særlig unge mottakere, hvor det å falle utenfor utdanning kan gi langvarige konsekvenser både for den enkelte og for samfunnet.

Etter revisjonens vurdering er det ikke tilstrekkelige indikasjoner på svakheter og mangler på sosialhjelpsområdet til å sette i gang med en forvaltningsrevisjon på dette tidspunktet.

Jessheim, 6. april 2020

Øyvind Nordbrønd Grøndahl
kst. avdelingsleder forvaltningsrevisjon

Litteraturliste

Lover og rundskriv

Hovednr. 35 - Sosialtjenesteloven (rundskriv). Arbeids- og velferdsdirektoratet, 13.02.2019.

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsordningen (sosialtjenesteloven). Lov fra 01.01.2019.

Litteratur

Strand, Anne Hege, Bråthen, Magne og Grønningsæter, Arne Backer (2015): *Nav-kontorenes oppfølging av unge brukere*, Fafo-rapport 2015:4.

Kommunens dokumenter

Tertialrapport for Aurskog-Høland, tertialrapport 1-2019.

Årsrapport for Aurskog-Høland, årsrapport 2018.

Årsrapport for Aurskog-Høland, årsrapport 2017.

Årsrapport for Aurskog-Høland, årsrapport 2016.

Rapport fra tilsyn med sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen ved Aurskog-Høland kommune 2011.

<https://www.helsetilsynet.no/historisk-arkiv/tilsynsrapporter/oslo-arkiv-tilsynsrapporter/2011/aurskog-holand-kommune-sosiale-tjenester-i-nav-2011/>